آدمی مخفی است در زیر زبان

آداب زندگی

حسین امینی پویا

■ زبـان نعمت بـزرگ خداوندی اسـت. زبان ابـزار بیان اندیشه‌هاست. می‌توان از طریق سخن افراد به میزان درک، اندیشـه و آگاهی آنان پی برد. **امام علی** - درود خداوند بر او باد ـ فرموده است: «بر آن‌چه به زبان مرد رانده می‌شود، به میزان خردمندی‌اش می‌توان راه برد.»

[شرح غرر و دررآمدی، ج۶، ص۴۴۸].

حتی نوع حـرف‌زدن می‌توانـد گویای زوایـای پنهان شـخصیت افراد باشـد. امـام علی ـ درود خدا بـر او باد ـ فرموده است: «سخن بگویید تا شناخته شوید که آدمی در زیر زبانش پنهان است» [نهج‌البلاغه، حکمت ۳۸۴].

به قول **مولوی**

آدمی مخفی است در زیر زبان
این زبان پرده است بر درگاه جان
چون‌که بادی پرده را درهم کشید
سِرّ صحن خانه شد بر ما پدید

[دفتر دوم مثنوی، ابیات ۸۴۷ ـ ۸۴۵]

■ در سخن اصل بر میانه روی است. امام علی ـ درود خدا بر او باد ـ در توصیه‌ای می‌فرمایند: «چیزی را که نمی‌دانی مگوی. حتی بسیاری از چیزهایی را که می‌دانی بر زبان میاور.»

[نهج‌البلاغه، حکمت ۳۷۴].

اصـلاً پرحرفی، نمودی از کم‌خردی اسـت. امام علی ـ درود خدا بر او باد ـ فرموده اسـت: «هرچه می‌شنوی برای مردم بازگو نکن که این نشانهٔ حماقت است.»

[میزان‌الحکمه، ج۱۱، ص۵۲۴۸].

■ **در سـخن گفتن به‌ویـژه از دروغ بایـد بپرهیزیم**: اگر حرفی می‌زنیم، راست باشد. البته این توصیه به هیچ وجه به این معنا نیسـت که هر آن‌چه را واقعیت دارد، بگوییم. همان‌طور که اشـاره شـد، خیلی از چیزها را نباید گفت. می‌توان در بسـیاری از جاها سـاکت ماند، بدون این‌که به حس راست‌گویی ما لطمه‌ای وارد آید.

■ **حرفهای زشت و ناروا نزنیم**: این از آسیبهای جدی سخن است که موجب کاستن از ارزش و اعتبار گوینده، ایجاد تنفر و رنجش، و ناپایداری ارتباط می‌شود. البته ممکن است با این نوع حرف‌زدن، تعداد دیگری از افراد جذب ما و سخنان ما بشوند و دورمان را بگیرند. اما باید دید آنها چه کسانی هستند.

■ **کمتر از خودمان حرف بزنیم**: در گفت‌وگو با دیگران از آن پرگوهای خودخواهی نباشیم که همیشه آماده‌اند، با گفتن: «ولی من...» رشتهٔ کلام را به‌دست بگیرند. به‌علاوه، آن‌جا که لازم است از خودمان بگوییم، بکوشیم چیزهایی بگوییم که مناسب و مفید باشند. گفتن همهٔ آن‌چه در سر ناهار پیش آمده، آن هم با تمام جزئیات! و یا کشاندن حرف به جوشی که روی گردنمان زده، لزومی ندارد.

چگونه حرف بزنیم؟

■ **پیچیده و مبهم حرف نزنیم**: هیچ‌کس عدم صراحت، ابهام و دورزدن در کلام را دوست ندارد، اما چرا بعضی از ما گاه به عمد، جوری حرف می‌زنیم که شنونده نتواند سخنانمان را درست درک کند؟ حتی گاه جوری می‌نویسیم که خواننده از نوشتهٔ ما چیزی دستگیرش نشود. چرا از خواننده می‌خواهیم چند پشتک وارو بزند تا ما یک پیام کوچک به او بدهیم؟!

■ **چاپلوسی نکنیم**: بدانیم این‌کار پست و رذیلانه است و به هر دو طرف ماجرا زیان می‌رساند. هم نشان آن‌است که گوینده ضعیف و بی‌مایه است و هم باعث فساد شنونده می‌شود. متأسفانه تملق و چاپلوسی سکه‌ای تقلبی است که جاه‌طلبی و ضعف بعضیها آن را رواج داده است.

■ **از جر و بحث و مجادله خودداری کنیم**: گفت‌وگو باید آرام، عاقلانه، دوستانه و مبتنی بر تعامل سازنده باشد. جر و بحثهای بی‌حاصل، از موانع مهم ارتباط گفتاری مؤثر است. این کار که غالباً ناشی از خود بزرگ‌بینی و برتری‌جویی است و با هدف محکوم ساختن طرف مقابل صورت می‌گیرد، جدال و لجبازی وی را در پی دارد.